

Sziasztok Drága Fülemlék!

Egy időutazásra hívlak Benneteket a héten! Szálljatok fel velem az idővonatra, és együtt utazzunk vissza a középkorba, közel 500 évet. Tudjátok miért? Azért, mert a héten a középkori királyok életébe fogunk bepillantani és közben megismerkedünk a középkori várakkal is!

Ha van várakról, királyokról, hercegnőkről szóló könyvetek, nézegessétek a héten, mert biztos, hogy segítségünkre lesz!

Tesztek fel néhány kérdést, amelyekre szerintem tudjátok a válaszokat!

Szerintetek miért építettek várakat?

Kik éltek a várakban?

Mit gondoltok, milyen ételeket ehettek?

A csoportunk egyik kedvenc ebédje a húsleves. Szerintetek Mátyás király ehetett olyan finom húslevest, mint mi, vagy nem?

Mindenre megkapjuk majd a választ!

Kicsivel több, mint 500 évvel ezelőtt élt Hunyadi Mátyás, aki az egyik legismertebb magyar királyunk. Nagyon okos fiú volt, mert rengeteget olvasott. Felnőtt korára legalább 6 nyelven beszélt. Ahhoz, hogy jó királlyá váljon, sokat olvasta a korábbi uralkodókról szóló könyveket, hogy megtanulja belőlük, hogyan kell jól vezetnie az országát és a hadseregét is. Képzeljétek el, még nem volt 15 éves, amikor trónra került. 9 nappal a 15. születésnapja előtt lett uralkodó. Székesfehérváron koronázták királlyá, de csak 9 évvel később. A felesége, Beatrix királyné szintén nagyon okos és művelt asszony volt.

Tudjátok, melyek a koronázási jelképek? Az elsőt biztosan kitaláljátok, mert ha egy királyra gondoltok, akkor ez biztos eszetekbe jut! Szerintem már tudjátok, hogy a koronára gondoltam! A másik fontos jelképek egy koronázásnál a jogar és az országalma. A karddal a koronázás végén az új király a koronázási dombra lovagolt, és a 4 égtáj felé kardcsapásokat téve kinyilvánította, hogy megvédi az országot, bármely irányból is jönne az ellenség. Így kelet, nyugat, észak és dél felé fordulva is rajzolt a levegőbe kardcsapásokat. Az utolsó koronázási jelképünk a palást. A magyar jelképeink így néznek ki:

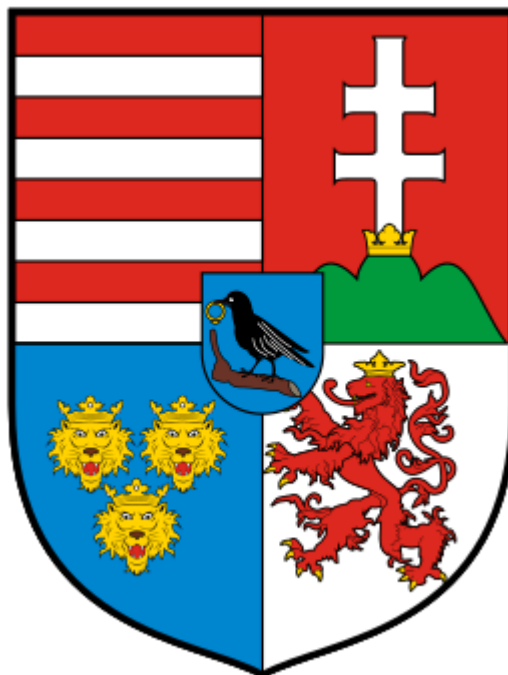

Készítetek magatoknak egy koronát! Szépen rajzoljátok meg, színezzétek, majd vágjátok ki, és a végén ragasszátok össze.

Mátyás király a visegrádi és a budai várban is nagyon szeretett tartózkodni. Szerintem közületek már többen voltatok a két vár valamelyikében, vagy esetleg egy másik várban. Szerintetek miért kőből építették a várakat, miért nem pl.: fából?

Minden nagyobb uralkodó családnak volt címere, amibe a család számára fontos jelképeket festettek bele. Az alábbi címer Mátyás királyé volt. A címer közepén lévő gyűrűt tartó holló valószínűleg azért volt fontos Mátyás király számára, mert a holló az egyik legokosabb madár. Képzeljétek el, megismerik azokat a holló társaikat is, akikkel már akár 3 éve nem találkoztak Még egymás hangját is tudják utánozni! A hollónak van a legnagyobb agya a madarak közül. Vannak olyan hollók, amelyek szeretnek csúszkálni a havas hegyről lefelé.

A címeren látható koronás oroszlánok pedig a hősiességet, bátorságot jelképezik. Ha szeretnétek, Ti is készíthettek egy családi címert! Beszéljétek meg, hogy számotokra mik a legfontosabbak, mi az, amit nagyon szerettek?

Mátyás király nem szerette az igazságtalanságot, és az terjedt el róla, hogy áruhába, szegénynek öltözve járta az országot, hogy megnézzék, hogyan él a nép az országa területén. Erről szól a következő mese.

Mátyás kovács

Ment, mendegélt az országúton Mátyás király, amikor a szegény népnek a baját, a panaszát kereste. De csak a jó isten maga tudta, hogy az a gyalogos utazó Mátyás király; senki emberfia a tarisznyás, botos vándorban a hatalmas királyt meg nem ismerte volna.

Igyekezett Mátyás király egyik faluból a másikba, de mire elérte azt a másik falut, ráesteledett a királyra. Ott volt a falu végén egy kovácsműhely az előtt a mester még patkolta az utolsó lovat; megállott Mátyás király a műhely előtt, köszönt tisztességgel, szállást kért éjszakára.

A kovácsmester szívesen befogadta a hajléktalant.

Mikor osztán a műhelyt bezárta, vacsorához ült a kovácsmester a mesterné asszonnyal. A mesterné asszony megbátorította a vándort, üljön le hozzájuk, ahol ketten esznek, ott a harmadik se maradhat éhen. Egyszerű lencsevacsora volt az asztalon, azt az asszony megszírozta avval a kevés zsírral, ami még a bődön fenekén volt.

- Ha már vendég van a háznál - azt mondja a kovácsmester -, illik, hogy egy kancsó bor is legyen mellé. Eredj, asszony, a kocsmába, adjon a kocsmáros egy kancsó kadart, majd megadom az árát, mikor a többi kancsóét is megadom.

Elment az asszony, azon üresen hozta vissza a kancsót.

- Azt izeni a kocsmáros, nincs több kancsó hitelbe, olyan sok van már a rováson.

- Ejnye, csinálom a csinálóját, ilyen szégyent hoz a beste lelke a fejemre! - evvel a kovácsmester mérgesen lerántotta az ujjasát, és odahajította az asszonynak: - Vidd el az ujjasom neki, egy kancsó bort csak megér!

- Nincs több ujjasa magának - azt mondja az asszony, vissza akarta rögtön húzni az ujjast az urára.

- Ha nincs, majd lesz, a vendégemnek bort ígértem!

Az asszonynak el kellett vinni az egyetlen ujjast; meghozta a kancsó kadart. Iddogáltak hárman, míg a borban tartott, iddogáltak, danoltak, a végén úgy megkedvesedtek, a mester is, a vendég is, hogy eljárták az asszonnyal a ropogóst.

Reggel elköszön a vándor, megmondja a mesternek, hogy ő maga is kovács, Budára való, most éppen a királyi palotában van munkája.

Megkérte a mestert, hogy ha egyszer felmegy Budára, szóljon be a palotába, csak Mátyás kovács után tudakozódjon, ismerik őtet jól a palotaőrök.

- Osztán meddig dolgozol még, öcsém a királyi palotában?

- Én - azt mondja a vándor - talán életem végéig, isten segedelmével.

Elmúlt három esztendő, akkor úgy fordult, hogy a kovácsmesternek fel kellett menni valamiért Budavára. Nem felejtette el Mátyás kovácsot, oda ballagott a királyi palota kapujába, megkérdezte a strázsákat:

- Itt van-e még Mátyás kovács, kérem?

- Itt van, hogyne volna, nagyon várja kegyelmedet.

Mindjárt vezették is egyik grádicson fel, a másikon le, egyik aranyos szobából a

másikba. Nem győzött csudálkozni a jámbor kovácmester, hogy ilyen fényben, pompában tartanak ott egy kovácsot, aki még őnála is szegényebb.

Egyszer aztán kinyílik egy szárnyas ajtó, ott ül aranyosnál aranyosabb urak közt Mátyás király, éppen ebédelnek. A kovácmesternek azon nyomban kiesett a kezéből a kosornya (kosara), amelyikben egy mázos szilkét (cseréptálat) tartott, a szilke összetört a márványpádimentomon (padlón).

Kérdi a király:

- Mi jót hozott, mester uram?

Úgy reszketett a kovácmester, alig tudod megszólalni:

- A feleségem küldött a szikében vaját Mátyás kovács feleségének, mert gondolta, hogy megházasodott azóta.

- No, köszönjük szépen! - azt mondja Mátyás király, és bemutatta a kovácmestert a királynénak meg az egész csillogó-villogó főuraknak. És elmesélte, hogy vendégelte meg őtet mint szegény vándorlót a kovácmester az ő szűk asztalánál, még az egyetlen ujját is zálogba tette, hogy a vendéget borral megtisztelhesse. Azután meginvitálta a kovácmestert az asztalhoz:

- Foglajon helyet, mester uram, ahun százan esznek, a százegyedik se maradhat éhen.

Megetették a legfinomabb pecsenyével, megittatták a legdrágább borral a szegény falusi kovácsot, azt hitte szegény, csak álmodik, de azért nyelt, nyakalt derekasan, hogy eleget élvezzen, mire felébred.

Ebéd után pedig felállította Mátyás király a kovácmestert:

- Ételt, italt megadtam, mester uram, hadd adom meg az ujját is, amit a kocsmába küldött.

Evvel levetette a király a maga gyémántos dolmányát, feladta a kovácmesterre. És rácsapott a vállára a kovácmesternek:

- Nézzétek, jó urak, milyen erős ember ez! Elbír még egy-két dolmányt, próbáljuk csak meg!

Felkeltek az urak a király intésére, egymás után vetették le a dolmányt, annyi volt a drágakő mind a dolmányon, mint tepertő a túrós csuszán. És addig rakták a gyönyörű dolmányokat a kovácmesterre, míg csak össze nem akart rogni.

Így ment haza Budavárából a szegény kovácmester; örök életére gazdag ember lett belőle.

Több király is új pénzt veretett saját maguk vagy egy számukra fontos személy képével. Mátyás király is veretett új pénzt, amely így nézett ki:

Mátyás király aranyforintjának egyik oldalán Szent László király, a másik oldalán pedig Magyarország címere látható.

Kérjétek meg szüleiteket, mutassák meg, hogy most melyik papírpénzen található Mátyás király képe!

Találjátok ki Ti is új pénzt, rajzoljátok le, és vágjátok ki!

Játszhattok „Érmedobás” játékot! Rajzoljatok egy nagyobb pénzérmét, ami lehet akkora, mint pl.: a tenyeretek. Tegyétek le a földre és az általatok készített érméssel, vagy esetleg kicsi lego kockákkal dobjatok. A cél az, hogy minél közelebb dobjatok a nagy érméhez, de ne érjen hozzá! Fontos, hogy meg tudjátok különböztetni, hogy melyiket ki dobta, ezért ha legoval dobtok, akkor mindenki más színű legoval dobjon. Ha általatok készített pénzérmével játsszátok, akkor valami jellel különböztessétek meg, hogy melyik kié. Felváltva dobjatok. 5 lehetőségetek van a dobásra, utána nézzétek meg, hogy kinek van legközelebb a pénze vagy a legója a nagy érméhez. Az nyer, akinek a legközelebb van az érméje, de nem ér hozzá!

Fontos volt, hogy a király meg tudja védeni az országát a különböző támadóktól. A középkorban a törököktől kellett sokszor megvédeni az országot. Mátyás király nagyon híres törökverő király volt. Majdnem mindegyik csatáját megnyerte.

Persze olyan is volt, hogy a magyar csapatok támadtak másokat, hogy esetleg nagyobb terület legyen a magyaroké. Mátyás király seregét Fekete seregnek hívták, amiben nagyon bátor, erős katonák harcoltak. Az egyik hadvezére Kinizsi Pál volt, akit annyira megkedvelt, hogy neki ajándékozta a nagyvázsonyi várat. Ha szeretnétek, majd később elmehettek megnézni ezt a várat, mert nagyon szép! Kinizsi Pál annyira ügyes hadvezér volt, hogy mindegyik csatáját megnyerte, így a törökök is félték tőle.

Kérdeztem, hogy szerintetek miért építettek elsősorban várakat? Biztos többen tudjátok! Elsősorban azért építették a várakat és erődítményeket, hogy megvédjék az országot a támadóktól. De voltak olyan várak is, amelyeket szinte csak lakhatás céljából építettek. A nagyvázsonyi vár is ilyen. Természetesen fontos volt, hogy biztonságos legyen, ezért vizesárokka l vették körbe, hogy nehezebben lehessen megközelíteni. A várakhoz építettek tornyokat, hogy minél messzebbre elláthassanak onnan. A várakhoz általában hatalmas erdők is tartoztak, mert a várkapitányok, urak nagyon szerettek vadászni. De a vadászatra azért is volt szükség, mert régen elsősorban az erdő állataiból készítették el az ebédet.

Emlékeztek arra a fantasztikus várra, amit az utolsó héten készítettünk? Építettünk lakótornyokat, ahol a király és a királyné lakott, a szolgáknak is volt lakhelye, a lovaknak tettünk be szalmát, szénát, és mivel így gondoskodtunk a lovakról, természetesen kovácműhelyt is készítettünk. Tettünk a várba az állatok számára itatót is. A kardoknak és a fegyvereknek is meg volt a helyük. A kaput ágyúval védtük, az egész várat pedig vizesárokka l, melyben halak úsztak.

Képzeljétek el, Mátyás király korában csak kétszer étkeztek egy nap, mert nem reggeliztek. A másik érdekesség, hogy mind a két étkezés főétkezés volt, tehát olyan, mintha mi kétszer ebédelnénk egy nap és nem is ennénk mást. Nagyon ügyesen megtanultatok késsel-villával enni az oviban, és a kanállal is nagyon szépen esztek már régóta! Mátyás korában viszont nem ismerték a villát, és az asztalra is csak egy kést tettek, amin így osztozkodniuk kellett az asztalnál ülőknek. Kanalat sem nagyon használtak, de azért az már több családban volt. A gazdagabbak kagylóhéjból készült kanállal ettek, a szegényebbek pedig fából faragott fakanállal. Tehát leginkább mivel ettek szerintetek? Bizony – bizony, kézzel! Ezért gyakran sült húst ettek sűrű mártásokkal, de a halakat is nagyon szerették. A leveseket is nagyon finomra készítették el, de mivel nem igazán használtak kanalat, ezért kenyérmorzssával besűrítették a leves levét, miután kivették belőle a húst és a zöldségeket.

A válasz a fent feltett kérdésre az, hogy Mátyás király olyan finom húslevest valószínűleg nem evett, mint Ti otthon, pedig biztos, hogy nagyon finoman főzött a szakácsa.

Azért, hogy megmutassátok, milyen ügyesen és szépen tudtok enni, kérjétek meg anyukátokat vagy apukátokat, hogy a héten egyszer készítsen olyan ételt, amit késsel és villával fogtok megenni! Ha Mátyás király bekukkantana az ablakotokon, biztos csodálkozna, hogy milyen szépen és tisztán esztek!

Ahhoz, hogy valaki jó király legyen, nagyon kitartónak, bátornak, néha furfangosnak kellett lennie. Ti is bebizonyíthatjátok, milyen gyorsak, ügyesek vagytok! Kincskereső játékot fogunk játszani, amihez válasszatok ki néhány játékot vagy kisebb tárgyat. Beszéljétek meg, hogy ki fogja először elrejteni ezeket a tárgyakat, és abban is egyeztetek meg, hogy melyik helyiségekbe lehet elrejteni. Amíg az egyikőtök eldugja a tárgyakat, a másikótok menjen egy olyan helyiségbe, ahova nem lehet elrejteni, hogy ne is halljon semmit.

Nagyon szép hetet és izgalmas játékokat, kincskeresést kívánunk Nektek!

Sok – sok szeretettel: Móni néni és Edina néni